

VYDEJTE SE NA VÝLET S KLASÁČKEM NA ZÁMEK KRATOCHVÍLE ZA VZPOMÍNKOU NA PANSKÉ KRATOCHVÍLE

STRUČNÝ POPIS VÝLETU:

Výlet vás provede zámek, parkem, zahradami a okolní krajinou plnou luk a rybníků.

DÉLKA TRASY:

4 km

OBTÍŽNOST:

Lehká trasa vedoucí z velké části po rovině kolem památek. V polovině výletu je menší stoupání. Výlet je možné absolvovat s terénním kočárkem (lesní cesta) i se psy. Projdete ho volným tempem za necelé dvě hodinky.

VÝCHOZÍ BOD VÝLETU:

Tento renesanční zámek najdete v Jihočeském kraji, 2 kilometry severozápadně od Netolic.

PARKOVÁNÍ:

Přímo u zámku je placené parkoviště.

OTEVÍRACÍ DOBA A VSTUPNÉ:

Zámek Kratochvíle www.zamek-kratochvile.cz

WC:

Oficiální veřejné toalety jsou otevřeny pouze v zámku.

MOŽNOST OBČERSTVENÍ:

Obchody a restaurace v okolí zámku a přilehlých městech, případně doporučujeme kvalitní svačinku s sebou. Tipy najdete na našem webu.

NA ZÁMEK KRATOCHVÍLE ZA VZPOMÍNKOU NA PANSKÉ KRATOCHVÍLE

LEGENDA PRO RODIČE A POPIS TRASY:

Milí cestovatelé,

renesanční klenot mezi rybníky Netolické pánve. Sen italského stavitele, který v cizích službách vzpomíná na vzdálený domov. Panský rozmar, který přinesl úchvatný výsledek. To všechno je Kratochvíle, malebné sídlo s jezdeckým areálem, kam vás dnes společně s Klasáčkem zveme. Je obklopené lesy, rybníky, alejemi a pastvinami. Toto překrásné místo si možná vybavíte, vzpomenete-li na film *Konec starých časů*. Projdeme se zámeckou zahradou, obejdeme rybníky směrem do Netolic a oklikou kolem Petrova Dvora se zase lesem vrátíme na start výletu. Kvůli tajence si tentokrát musíte zakoupit vstupenku do zámeckého parku. Nebojte, nebudete litovat!

DOPIS DĚTEM:

Ahoj, kluci a holky,

v době, kdy vyrostl, neměl tento renesanční skvost u nás obdoby. Poslední páni z rodu Rožmberků si na něm užívali zábavy a radovánek. V pozdějších dobách tu už tak veselo nebývalo. Svého času kupříkladu v prostorách bývalého letohrádku našli azyl sirotkové nebo zámek fungoval jako hospodářství. Pak se v něm na čtvrtstoletí zabydleli hrdinové českých animovaných filmů. S touto výstavou má většina z nás areál spojený asi nejvíc. V roce 2006 se však Mach se Šebestovou a jejich kolegové odstěhovali a památkáři si museli položit otázku, co dál. Nakonec se rozhodli navrátit sálům a komnatám zašlý lesk a nabídnout zájemcům nahlédnutí do časů, kdy tu páni z Růže a jejich hosté hodovali a tančili. Snad se vám tu bude líbit ještě více než jim.

Stejně jako k ostatním našim výletům jsme i k tomuto připravili originální mapu s vyznačenou trasou. Když půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Pokud nám pošlete tajenku na e-mail info@eklasa.cz, zařadíme vás do slosování o drobné ceny. Soutěžit můžete s námi až do 31. 10. 2022.

Vyrážíme!

Zaparkujte na parkovišti u zámku a vydejte se přes parčík rovnou k bráně. Kratochvíle je vodní tvrz, takže musíte překročit vodu, abyste se k ní dostali. Potok, jímž voda protéká, se jmenuje Třebánka a propojuje dva rybníky: Kratochvílský a Myslivnu. Za chvíli kolem nich půjdeme. Ač potok vypadá velice neškodně, při povodni v srpnu 2002 dokonce zaplavil i zámek!

Představte si, že první malou tvrz s oborou pro zvěř nechal na místě dnešního zámku postavit Jakub Krčín.

Ten získal v roce 1569 od Viléma z Rožmberka k doživotnímu užívání hospodářský dvůr Leptáč na netolickém panství. A k němu jako bonus několik okolních vesnic a pozemky. Krčín dal na místě hospodářských budov vystavět nové stavení, které rozkázal vyzdobit nástěnnými malbami s loveckou tematikou. Okolo objektu zřídil menší oboru k chovu vysoké zvěře. Prostě to tady upravil tak hezky, že když přijel Vilém z Rožmberka na návštěvu, do místa se zamiloval.

Přejdeme přes most. Před vámi je brána a na ní kulatá cedulka.

1. Opište první slovo.

Vidíte nad oknem lidskou tvář?

Vstupujeme do chodby a míříme k pokladnám, kde si zakoupíme vstupenku. Kvůli luštění tajenky stačí ta do zahrad. Vyjdeme z brány... A už vidíte tu nádheru!

Roku 1583 pověřil Vilém z Rožmberka vlašského stavitele Baltazara Maggiho z Arogna, aby mu zde podle vzoru italských vil postavil nový lovecký zámek. Obtížné terénní podmínky, které byly dány především bažinatým podkladem, si vyžádaly zpevňování základů olšovými pilotami. Díky nepřítomnosti vzduchu v bahně zkameněly a staly se důležitým statickým prvkem stavby. Podobně jsou mimochodem postaveny italské Benátky. Jenže ty ohrožují přílivy a odlivy moře, což Kratochvíli nehrozí... Leda tak přílivy a odlivy turistů. :)

Otočme se nyní tak, abychom viděli vstupní věž z druhé strany, a podívejme se pod hodiny. Nad kulatým okénkem je hlavička s křídýlky. Vidíte? Nad oknem níže je zase hlava postavy, která se v pohádkách často vyskytuje pro pobavení krále.

2. Jak se jmenuje postava, která baví krále.

Znáte pohádku *Princ a Večernice*? To je ta, ve které princ Velen provdá sestry za Měsíčníka, Větrníka a Slunečníka a sám se zamiluje do Večernice.

Pan král, kterého hraje Vladimír Menšík, měl po boku takového kašpárka. Vzpomenete si, jak se jmenoval? Byl to Kacafírek. :)

Obcházíme letohrádek. Nejprve zamíříme doprava k zámecké kapli Narození Panny Marie. Je jednou z mála církevních staveb z doby pozdní renesance na území Čech. Klenby jsou bohatě zdobené. Stejně jako celý zámek. Krásné, že?

Věděli byste, děti, co je renesance? Renesance je nejen uměleckým slohem 14. až 16. století, ale také významnou kulturní epochou v dějinách lidstva. Kolébkou renesance se stala italská Florencie.

Období renesance se pojí s hospodářským rozmachem a rozvojem řemesel. Šlo o období rozkvětu, v oblasti nejen umění, ale také vědy.

Každopádně v době renesance nosily princezny a šlechtičny krásné šaty a určitě jim v nich nebylo takové horko jako v pozdějších barokních brokátových róbách se škrobenými límci.

Která je vaše oblíbená princezna?

My máme moc rádi pohádku *Byl jednou jeden král*, která se natáčela podle známé pohádky *Sůl nad zlato*. Vzpomněli byste si, jak se jmenovala princezna, která měla pana krále ráda jako sůl?

3. Jak se jmenovala princezna?

Jak máte rodiče rádi vy?

Slovo *kratochvíle* znamenalo ve staré češtině příjemně strávené chvíle - čas zábavy, bezstarostnosti a odpočinku. Stejně jako dneska. Nebylo tedy divu, že když Vilém z Rožmberka žádal v roce 1581 císaře Rudolfa II. o udělení oficiálního statusu tvrze (menšího panského sídla) pro svůj nový lovecký zámek s rozsáhlou oborou, rozhodl se jej nazvat Kratochvílí. Kratochvíle měla sloužit jemu a jeho hostům k rozptýlení lovem, zábavou a odpočinkem po náročných politických jednáních u císařského dvora v Praze a na zahraničních diplomatických cestách.

Procházíme krásnou zahradou. Poznáte nějaké stromy a květiny?

Zámecké stavení je umístěno do protáhlé okrasné zahrady plné květin. Rostou na záhonech připomínajících geometrické obrazce. Součástí zahrady byly také pozemky užitkové (zeleninové a bylinné). Pěstovaly se tu aromatické byliny pro zámeckou kuchyni, ale také melouny, cibule, mrkev, pohanka a konopí. I nyní je v zadní části parku bylinková zahrádka. Tehdy pěstovali plodiny tak, čemu my dnes říkáme bio kvalita. Víte, co to je? Biopotraviny jsou produktem ekologického zemědělství, které je plně v souladu s přírodou a pomáhá ji zachovat pro budoucí generace stejně tak, jako jsme my toto dědictví převzali po našich předcích. Biopotraviny v obchodech s jistotou poznáte podle dvou označení. Zelený biolist slouží jako evropské logo a biozebra s nápisem „Produkt ekologického zemědělství“ značí biopotraviny vyprodukované a certifikované v ČR. Tyto symboly tak společně garantují, že při pěstování nebyla použita žádná chemie, geneticky modifikované organismy, umělá hnojiva, umělá dochucovadla či barviva. Zvířatům z ekologického zemědělství jsou zase v plné míře zajištěny ty nejlepší životní podmínky včetně pastvy a dostatečného venkovního výběhu.

Poznáte v zahradě nějaké geometrické tvary? Kdo vidí kruh? Nebo obdélník?

Vidíte bylinky? Dokážete říct, které maminka používá při vaření?

Na vodě možná zahlédnete pár labutí. Samička tady má v době hnízdění domeček.

Pokud jste si zámek a zahradu dobře prohlédli, vyjděte ven – opět vstupní, nyní výstupní věž – a vydejte se doprava k rybníku Neštěstí. Proč se tak jmenuje, nevíme, ale asi nebude těžké si tipnout, co se tady v minulosti stalo.

Zastavme se u rozcestníku. Teď se budeme držet modré značky. Půjdeme tak, že budeme mít rybníky po levé ruce. V podstatě zámek obcházíme.

Ještě se však podívejme na krásný strom na hrázi mezi rybníky. Je to dub. Díky své výjimečnosti patří k chráněným památným stromům republiky. Je starý asi 250 let. Údajně se u něj zastavil slavný vojevůdce Jan Žižka při svém tažení na Prachatice.

Pokračujeme po modré značce. Vidíte ovečky? Obvykle se pasou hned vedle zdi. Jsou tam krásně schované. Jak se říká samici ovce? A mláděti?

Celý areál zámku odjakživa ohraničuje obvodová zeď. Tvoří symbolickou bariéru mezi okolní nespoutanou přírodou a vnitřním světem geometrického řádu a estetické dokonalosti. Byla osazena několika přízemními pavilony, tzv. baštami, členícími její vnitřní i vnější plochu. Bašty byly uvnitř vyzdobeny malbami a tvořily samostatné obytné jednotky pro některé rožmberské úředníky. Provozní zázemí zámku včetně čelední kuchyně, spižírén a místností

pro služebnictvo se nacházelo v protáhlém stavení přiléhajícím po celé délce k centrální straně obvodové zdi, přerušené ve střední části vysokou věžovou branou.

Tam už jsme byli, hledali jsme na ní šášu.

Teď už šášu nehledáme, protože se blížíme k silnici, po které sem tam projede auto. Takže půjdeme opatrně hezky za sebou. Víte, po které straně? Po té správné podle předpisů, to znamená levé. Momentálně je to ta lepší, protože z ní krásně uvidíme slavnou platanovou alej, která zde byla vysazena jako součást kratochvilského krajinářského parku.

Najděte cedulku, na které je napsáno *PAMÁTNÝ STROM*. Na ní uvidíte lva, který má nad hlavou korunku.

4. Jakou má korunka barvu?

Spočítáte, kolik má lev drápů? Věděli byste, proč má dva ocase? Populární verze výkladu vysvětluje dva ocase českého heraldického zvířete jako symbol spojení dvou zemí, kterým Přemyslovci vládli v době, kdy získali lva do znaku. Tedy spojení Čech a Moravy.

Pokračujeme po silnici. Napravo možná uvidíte koníky. Ti se mají! Pást se v zámeckém parku!

Máte rádi koně? Znáte nějaké koně z bájí a pověstí? Co třeba Pegase? Nebo Šemíka?

Nejznámější je nejspíš Pegas, bájný okřídlený tvor. Vyprávění o jeho původu se liší. Podle jedné verze vyskočil z těla své matky Gorgony Medusy poté, co jí Perseus uťal hlavu. Podle druhé vyskočil ze země, na niž dopadla Medusina krev. Znáte tuto báji? Víte, která země je kolébkou starověkých bájí a pověstí o bozích z Olympu a Pegasovi? Je to Řecko.

Šemík byl kůň ze starých pověstí českých. Jeho pánem Horymír, vladka neumětelský.

Šemík ho zachránil před jistou smrtí odvážným skokem ze skály u Vyšehradu. Poté Horymíra dovezl do Neumětel a podlehl zraněním, která si způsobil skokem. Oba koně bývají zobrazováni v bílé barvě.

5. Jak se říká bílému koni?

Zeptejte se třeba někoho, kdo je právě v ohradě, ale není to těžké, věřte nám! :)

Věděli jste, že v pravěku obývala velká stáda koní stepi na území od Černého moře až do Mongolska? Dnešní koně pochází z různých ras koní divokých. Kůň byl domestikován cca 4000 let př. n. l. v Eurasii. Byl vždy pro člověka velmi užitečným zvířetem. Zpočátku byli koně především zdrojem potravy, vyobrazení jejich lovu je možné najít již jeskynních malbách z období paleolitu. Později se začali využívat jako tažná zvířata. Neobešlo se bez nich zemědělství, vojenství ani lov. V současné době jsou chováni spíše pro zábavu nebo sport. Mezi jezdecké sporty patří například parkur, dostihy, drezura či soutěže jezdecké všestrannosti. Na našem území je několik dostihových závodišť. Znamé je Dostihové závodíště Velká Chuchle v Praze, další jsou např. v Pardubicích, kde se každoročně běhá takzvaná Velká pardubická steeplechase, nebo v Lysé nad Labem, Brně a jinde.

Koně se chovají také v Kladrubech nad Labem, jednom z nejstarších hřebčínů na světě! Starokladrubští koně, chování zde kontinuálně více než 400 let, představují nejstarší původní české plemeno koní, které bylo zřejmě jako jediné plemeno na světě vyšlechtěno speciálně pro tažení císařských a královských kočárů. Pro ceremoniální účely císařského dvora byli využíváni bělouši, vraníci sloužili také církevním hodnostářům.

Koně se využívají i k hipoterapii (hiporehabilitaci). Tato léčebná metoda je založena na jízdě na koni, která pacientovi pomáhá v nácviu nebo obnovení pohybu.

Míjíme žluto-bílou výklenkovou kapličku. Za chvíli už vidíme na pravé straně rybník, který se jmenuje Myslivna. Proč? Tak to opravdu nevíme. :) Zdejší rybníky mají vůbec bláznivá jména. Tak třeba: Dolní ohrada, Horní ohrada, Lopata, Naděje. Vážně! Klidně se podívejte do mapy. :)

Mezi stromy nyní naposledy zahlédneme věž zámku, a tak mu věnujeme posledních pár vět. V 19. století byl Schwarzenbergův zřízen v Kratochvíli ústav pro sirotky. Také archiv a muzeum uměleckých památek netolického a prachatického panství. V roce 1950 zámek převzala do péče Národní kulturní komise, která jej zařadila mezi kulturní památky I. kategorie. Od padesátých let dvacátého století probíhaly na zámku stavební a restaurátorské práce. Mezi roky 1981 až 2006 byl zámek využit k umístění expozice českého animovaného filmu, čemuž byly přizpůsobeny všechny jeho interiéry.

Máte rádi animované pohádky? A večerníčky? Které patří mezi vaše oblíbené? My rádi Rumcajse, ale také Rákosníčka nebo Macha a Šebestovou. Znáte pohádku o velkém psu Fíkovi?

6. Napište první slovo z názvu.

Neběhá kolem vás nějaký pejsek? Tak ho podrbejte za uchem. Pokud ho ovšem znáte. Cizích hafanů si pro jistotu nevšimněte. :)

Jdeme kolem rybníka – je to takový klasický obrázek z Jižních Čech. Ty jsou známou oblastí s tradičním rybníkářstvím. Chová se zde mnoho druhů ryb, které se částečně i vyvážejí do zahraničí. Rybníky se využívají také k velkochovu kachen a další drůbeže. Známými pokrmy jihočeské kuchyně jsou hlavně ryby. Třeboňský či blatenský kapr je vyhlášený po celém Česku. Ale pozor, třeboňský kapr není jen tak ledajaký kapr. Třeboňský kapr z Rybářství Třeboň a. s. se pyšní chráněným zeměpisným označením Třeboňský kapr. Chráněné zeměpisné označení je označení výjimečného zemědělského produktu nebo potraviny z daného regionu či místa. Můžete si tak být jistí, že máte na talíři opravdovou delikatesu. Kapr se dá zpracovat na mnoho způsobů, my doporučujeme kapří hranolky. Znáte? Zkusili jste? Jsou skvělé!

Přicházíme na okraj krásného městečka Netolice. Patří mezi nejstarší města v Čechách. Osídlení této oblasti se datuje od doby bronzové. První písemná zmínka pochází z Kosmovy kroniky, která panství Netolice zmiňuje již v roce 981. Historické jádro města je od roku 1994 památkovou zónou.

Chytneme se modré značky, která nás převede přes frekventovanou silnici a povede nás až k Petrovu Dvoru. Neodbočíme však po modré až k němu, ale půjdeme stále rovně do kopce po cyklostezce. Na dvůr se podíváme až v horní části.

Petrův Dvůr tvořil hospodářské zázemí zámku Kratochvíle od devadesátých let 16. století. Název Petrův Dvůr získalo hospodářství po majiteli a zakladateli Petru Vokovi nejspíš v době svého dokončení. Ještě v roce 1598 bylo nazýváno Novým Dvorem. Jednalo se o velkou zemědělskou usedlost, která měla především zajistit přísun čerstvých potravin na panský stůl během pobytu vrchnosti na Kratochvíli. Za tímto účelem zde byl chován hovězí dobytek, ovce a dále kachny, slepice, kuřata, kapouni a krocani – exotická novinka nedávno dovezená

z Ameriky. Za provoz dvora zodpovídali šafář a šafářka, kteří dohlíželi na čeled, aby nezanedbávala péči o zvířata, výrobu másla a sýrů ani polní práce.

Dnes je Petrův Dvůr na seznamu kulturních památek. Je ale v dost špatném stavu.

Dojdeme až ke stavbě a vyhledáme cedulku u vchodu.

7. Opište úplně první slovo na tabulce.

Vrátíme se na cyklostezku 1104 a stoupáme výš a výš...

Zámek Kratochvíle ležel na okraji velké obory určené k chovu vysoké zvěře.

Povíme si, jak to v ní před lety zhruba vypadalo. :)

Obora byla zřízena již v roce 1582, kdy došlo k ohrazení jejího území šindelem krytým dřevěným plotem na podezdívce. Po obvodu měřila dvě české míle, což by dnes odpovídalo asi 22 km, a patřila k největším v Čechách. Aby mohl Vilém z Rožmberka oboru pojmout v takovém rozsahu, musel nechat vyklidit pět vesnic, další zmenšit a zrušit 44 dvorů a usedlostí. Obora byla osazena hlavně vysokou zvěří. Mohlo se zde chovat několik set kusů vysoké. Ale kromě jelenů a srnců tu rovněž pobíhali daňci, divoká prasata, divoké husy a kachny, labutě a káčata mořská. Součástí byly též bažantnice, malá obora pro králíky či psinec pro lovecké psy. Nechyběl ani exotický zvěřinec, ve kterém bylo možné vidět velbloudy. Stěny letohrádku byly svědky opulentních hostin, při nichž se podávali ulovení jeleni, daňci, bažanti a další pochoutky, ale také místem důležitých státních a politických jednání. Vilém z Rožmberka na Kratochvíli obvykle zajížděl několikrát do roka.

Míjíme dva další památné stromy a vcházíme do lesa. Klidně kráčíme až do chvíle, kdy se potkáme se žlutou turistickou značkou, která nás stočí doprava a odvede až k zámku. Víte, jak se jmenuje kopec, po jehož úbočí kráčíte? Je to Peklo a váže se k němu mnoho pověstí.

Pod dvorem Švarcenberk na křižovatce cest stojí starý mohutný dub, který pamatuje tento zvláštní příběh. Jeden ze synů starého Babůrka sloužil na onom dvoře. Jednou se vracel z hospody Na Pekle značně podnapilý a zpíval si: „Dábel šel do pekla, čert ho tam nes, praštil s ním do bláta, jen si tu lež.“ Když došel k dubu, z kmene vylétl čert, chytil rozverného mládence a vznesl se s ním nad lesy. Letěli až k Volarům a čert by Babůrka odnesl jistě až do pekla, kdyby pod nimi v jedné vsi nezakokrhal kohout. V tom okamžiku ztratil čert veškerou moc a musel mladíka upustit. Hoch našťestí spadl do rybníka. Za několik dnů se vrátil, ale už to nikdy neměl v hlavě v pořádku. Hodil se po té příhodě jen za pasáka hus.

Vidíte nějaký dub? Tak do něj raději nekoukejte, ať pak nemusíte pást husy. Žádná legrace s nimi není, to je obecně známo.

Existuje však jeden ptáček, který těší okolí svým krásným zpěvem. Je o něco větší než vrabec. Svrchu je hnědý s rezavočerveným kostřecem a ocasem, spodní část těla má šedoběžovou s o něco světlejším hrdlem. Nad okem se mu táhne nevýrazný světlý proužek.

Zpívá ve dne i v noci, ale neukazuje se u toho. Obvykle je dobře skrytý v husté vegetaci. Má neobyčejně bohatý hlasový fond. Při zpěvu střídá flétnové tóny, vydává silný tlukot, hvízdá, kloktá.

8. Jak se jmenuje pěvec?

Pokračujeme lesem dál po rovince a pak z kopce dolů. Stromy kolem jsou ohořelé, asi nějaký požár v minulosti... Nožky už vás možná trochu bolí, ale nebojte se, brzy budete v cíli!

Zamáváme kapličky, na které můžete najít zbytky malby obličeje, rozloučíme se s krásnými památnými stromy a usmějeme se nad nápisem na boudě „přes silnici“. :)

Doufáme, že nás nikdy nepotká to, co na vás kouká z tajenky. Je to zároveň název rybníka, u kterého náš výlet začínal.

REKAPITULACE OTÁZEK DO KŘÍŽOVKY:

1. Opište první slovo.
2. Jak se jmenuje postava, která baví krále?
3. Jak se jmenovala princezna?
4. Jakou má korunka barvu?
5. Jak se říká bílému koni?
6. Napište první slovo z názvu.
7. Opište úplně první slovo na tabulce.
8. Jak se jmenuje pěvec?

Věříme, že jste si cestu za naší tajenkou užili. Těšíme se, že vás na některém z našich Klasáčkových výletů zase někdy potkáme. Přejeme šťastný návrat domů!

Chcete se dozvědět **další zajímavosti** a informace o značkách kvality? Vše najdete na jednom místě zde: www.akademiekvality.cz

Recepty na doma i na výlety inspirované produkty značek kvality najdete zde: www.akademiekvality.cz/recepty

Někdy je nutné zůstat doma v teple a pak se budou hodit **tipy, jak zabavit neposedné děti**. Zde najdete pracovní listy, fotonávody i další inspiraci pro malé i velké. www.akademiekvality.cz/pospolu-u-stolu

JEŘABINOVOU A MALINOVOU CESTOU NA ROZHLEDNU KRÁSNO

